

SSC Weekly Focus

ว่าด้วยอิสราเอลและปาเลสไตน์

จากการที่อิสราเอลและปาเลสไตน์ได้บรรลุข้อตกลงหยุดยิงในดินแดนฉนวนกาซา โดยมีประเทศอียิปต์เป็นคนกลางหลังจากการปะทะกันด้วยอาวุธหนักในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนที่ผ่านมา เป็นเหตุให้มีพลเรือนเสียชีวิตอย่างน้อย ๑๖๐ คน แต่ข้อตกลงดังกล่าวก็ไม่ได้ทำให้ทั้งสองฝ่ายไว้วางใจกันและตีความข้อตกลงนี้ไปคนละทิศทาง ทำให้เกิดข้อสงสัยว่า การสงบศึกต่อกันครั้งนี้จะยืนยาวได้นานเพียงใด เมื่อทั้งสองฝ่ายยังมี hidden agenda ต่อกัน...

การเจรจาข้อตกลงหยุดยิงครั้งล่าสุดและความยั่งยืนของสถานการณ์หลังจากรัฐมนตรีต่างประเทศอียิปต์และรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐฯ ได้เป็นตัวกลางการเจรจาและประกาศข้อตกลงหยุดยิงร่วมกัน โดยข้อตกลงหยุดยิงในคราวนี้ระบุให้อิสราเอลยุติการโจมตีใส่ฉนวนกาซาทั้งทางภาคพื้นดิน ทะเล และอากาศ รวมถึงการบุกและพุ่งเป้าหมายตัวบุคคล ขณะเดียวกันก็กำหนดให้ฝ่ายปาเลสไตน์ต้องยุติปฏิบัติการทางทหารต่อต้านอิสราเอลด้วยเช่นกัน ซึ่งคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC) ก็เรียกร้องให้อิสราเอลและปาเลสไตน์ยึดมั่นปฏิบัติตามข้อตกลงนี้ร่วมกัน

แต่ด้วยความไม่ไว้วางใจกันหลังลงนามข้อตกลงหยุดยิงจึงยังคงมีจรวดกว่าสิบลูกถูกยิงจากกาซาเข้าสู่อิสราเอล พร้อมกับมีเหตุระเบิดช่วงสั้นๆ ตามมา เหตุดังกล่าวทำให้ผู้นำลี้ภัยของฮามาสกล่าวว่า “ฮามาสจะเคารพข้อตกลงหยุดยิงหากอิสราเอลปฏิบัติตาม แต่หากไม่เป็นเช่นนั้น ฮามาสก็พร้อมตอบโต้ด้วยความรุนแรง” เช่นเดียวกับประธานาธิบดีเนทันยาฮูที่แม้จะแถลงยอมรับข้อตกลงหยุดยิง แต่ก็ประกาศกับพลเมืองอิสราเอลว่า “อาจจำเป็นต้องใช้ไม้แข็งในอนาคต”^๑

การที่อิสราเอลยอมรับข้อตกลงหยุดยิงนั้นอาจเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพียงระยะสั้นๆ โดยหวังผลของการเลือกตั้งรัฐสภาอิสราเอลในต้นปีหน้า เพราะการโจมตีที่ยืดเยื้อเป็นเวลานานจะส่งผลเสียต่อคะแนนนิยมของประธานาธิบดีเนทันยาฮู ในขณะเดียวกัน การปะทะที่ยืดเยื้อก็จะเป็นอุปสรรคอีกประการต่อปาเลสไตน์ นอกเหนือจากความขัดแย้งในการคัดเลือกผู้นำกลุ่มคนใหม่และการแข่งขันกับองค์กรมุสลิมอื่นๆ ในฉนวนกาซาด้วย

อีกทั้งการจะรักษาข้อตกลงหยุดยิงนั้นเป็นเรื่องยากเนื่องจากฝ่ายอิสราเอลถือว่า ขบวนการฮามาสซึ่งเป็นกองกำลังที่มีบทบาทสำคัญของชาวปาเลสไตน์เป็นองค์การก่อการร้าย

และตัดความสัมพันธ์อย่างเด็ดขาดมานานแล้ว ในขณะที่กลุ่มฮามาสก็ไม่เคยยอมรับรัฐของอิสราเอลอย่างเป็นทางการ ดังนั้นข้อตกลงหยุดยิงนี้ได้เกิดขึ้นตามความต้องการของสถานการณ์ มิใช่มาจากความปรารถนาที่จริงจังของทั้งสองฝ่าย^๒

หมากตัวต่อไปของปาเลสไตน์

หลังจากปาเลสไตน์ได้รับการรับรองสถานะของรัฐสังเกตการณ์ที่ไม่เป็นสมาชิกของสหประชาชาติ (non-member observer state) ด้วยคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก เมื่อวันที่ ๒๙ พ.ย.๕๕ ถือเป็นความสำเร็จในเชิงสัญลักษณ์ของการต่อสู้ทางการทูตบนเวที

การเมืองระหว่างประเทศสำหรับการต่อกับสหรัฐฯและอิสราเอล แม้การรับรองนี้จะไม่มีผลในการเปลี่ยนแปลงเชิงอำนาจหรือเกี่ยวข้องกับสภาพชีวิตและสันติภาพในดินแดนปาเลสไตน์ แต่อาจจะนำไปสู่การยอมรับปาเลสไตน์เป็นรัฐสมาชิกของสหประชาชาติอย่างสมบูรณ์ต่อไป เพราะสิทธิสำคัญที่ปาเลสไตน์จะได้รับคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในหน่วยงานต่างๆ ของสหประชาชาติ และสิทธิในการยื่นเรื่องต่อศาลอาญาระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการยื่นเรื่องให้พิจารณาความชอบธรรมในการใช้อำนาจของอิสราเอลในเขตยึดครองรวมทั้งอาชญากรรมที่กองทัพอิสราเอลกระทำต่อชาวปาเลสไตน์ในช่วงเวลาที่ผ่านมาแม้ว่าโอกาสที่จะชนะคดีความและลงโทษอิสราเอลในศาลอาญาระหว่างประเทศจะเป็นไปได้ยาก

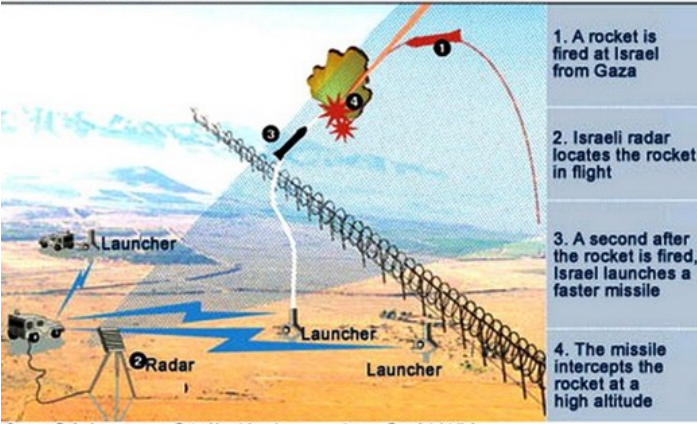

การตอบโต้และรับมือจากอิสราเอล

การเตรียมพร้อมของอิสราเอลในการปะทะ ตอบโต้ต่อปาเลสไตน์เป็นสิ่งที่กระทำมาระยะหนึ่งแล้ว ล่าสุดการทดสอบระบบป้องกันขีปนาวุธ “Iron Dome” รุ่นใหม่ในโครงการเสริมศักยภาพระบบป้องกันขีปนาวุธของกองทัพอากาศอิสราเอลก็ประสบความสำเร็จ ซึ่งรัฐบาลอิสราเอลทุ่มงบประมาณมหาศาลเพื่อสนับสนุนการพัฒนา ระบบป้องกันขีปนาวุธ โดย “Iron Dome” เวอร์ชันล่าสุดนี้ถูกออกแบบมาเพื่อสกัดกั้นขีปนาวุธพิสัยกลาง ซึ่งพัฒนาจากเวอร์ชันแรกที่ถูกติดตั้งเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๑๑ ห่างจากฉนวนกาซาประมาณ ๔๐ กิโลเมตร และสามารถสกัดจรวดได้แล้วกว่า ๑๐๐ ลูก

ผู้เชี่ยวชาญด้านการทหารระบุว่า อิสราเอลต้องมีระบบป้องกันขีปนาวุธถึง ๑๓ จุดเพื่อป้องกันดินแดนทั้งหมด ซึ่งต้องใช้เวลาหลายปีกว่าจะทำสำเร็จ และแม้ว่าจะได้รับทุนสนับสนุนจากสหรัฐฯ แต่รัฐบาลอิสราเอลก็ยังต้องใช้งบประมาณมหาศาลเพื่อโครงการนี้^๓

How 'Iron Dome' works

ก่อนที่ปาเลสไตน์จะได้รับการรับรองสถานะนั้น ทั้งอิสราเอลและสหรัฐฯ ได้พยายามคัดค้านและโน้มน้าวให้ประธานาธิบดีอับบาส แห่งปาเลสไตน์ ยกเลิกแผนดังกล่าวแล้วใช้แนวทางการเจรจาทวิภาคี (Bilateral Dialogue) แทน แต่ไม่สัมฤทธิ์ผล หากปาเลสไตน์ใช้กระบวนการทางศาลจริง สิ่งอิสราเอลอาจเตรียมไว้เพื่อรับมือกับการถูกฟ้องร้องในฐานะอาชญากรสงคราม คือ การอ้างอิง “กฎการปะทะ” (Rule of Engagement) ว่าเป็นการใช้กำลังป้องกันตนเองที่ทำให้ทหารสามารถใช้กำลังกับฝ่ายศัตรูได้ เมื่อสามารถแยกแยะได้ว่าศัตรูเป็นใคร เพื่อป้องกันตนต่อการกระทำที่เป็นปรปักษ์หรือตั้งใจเป็นปรปักษ์

แต่ในกรณีของอิสราเอลนี้ การอ้างอิง “กฎการปะทะ” ก็อาจมีช่องโหว่จากการที่ปล่อยปละให้มีการใช้พลเรือนซึ่งไม่ได้อยู่ในกฎการปะทะเดียวกับกำลังพลที่เป็นทหารมากเกินไป

ผลประโยชน์ของมือที่สาม ลี

การหยุดยิงครั้งนี้เกิดขึ้นหลังจากการเยือนตะวันออกกลางของรัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐฯ จนทำให้ถูกมองว่าเป็นการหยั่งเชิงเพื่อทดสอบอิทธิพลของสหรัฐฯ หลังจากปรากฏการณ์อาหรับสปริง (Arab Spring) ซึ่งตะวันออกกลางถือว่าเป็นจุดแตกหัก (Decisive Point) ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศและความมั่นคงของสหรัฐฯ มาโดยตลอด การปะทะกันระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ที่อาจบานปลายกลายเป็นสงครามเต็มรูปแบบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสหรัฐฯ หากไม่เร่งเข้าแทรกแซงโดยอาศัยยุทธวิธีด้านการทูตโดยการกระชับความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงกับอิสราเอล และเน้นการยอมรับประธานาธิบดีปาเลสไตน์คนปัจจุบันในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมของปาเลสไตน์ไม่ใช่กลุ่มฮามาส ประกอบกับการให้การสนับสนุนประเทศอียิปต์ให้เป็นผู้ผลักดันการเจรจาเนื่องจากทั้งสหรัฐฯ และอียิปต์ไม่ต้องการให้เกิดสงครามเต็มรูปแบบในตะวันออกกลาง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของทั้ง ๒ ประเทศ การสนับสนุนสนธิสัญญาหยุดยิงจึงเป็นทั้งการคลี่คลายความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ และสานต่อความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับอียิปต์^๔

ความลงท้าย

ประการสำคัญของการยุติความขัดแย้งในดินแดนฉนวนกาซาอย่างยั่งยืนอยู่ที่การสร้างควมไว้วางใจโดยปราศจากข้อสงสัยใดๆ ต่อกัน (mutual trust) ผ่านกระบวนการ “เข้าใจ-ร่วมมือ-เชื่อมั่น” (Understanding-Cooperation-Trust) ระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์ โดยให้ประเทศอียิปต์เป็นตัวกลาง (Mediator) ที่มีบทบาทเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีความเป็นประเทศมุสลิมเช่นเดียวกับปาเลสไตน์ แต่ขณะเดียวกันก็มีสายสัมพันธ์ที่ดีกับสหรัฐฯ ซึ่งเป็นพันธมิตรกับอิสราเอล...^๕

อ้างอิงข้อมูลจาก

^๑ หน่วยงานกาซา'สงบแค่ชั่วคราว หลังฮามาส-ยิวต่างไม่ไว้วางใจกัน. ผู้จัดการออนไลน์. ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕. <http://www.manager.co.th>
^๒ ความยั่งยืนของข้อตกลงหยุดยิงในตะวันออกกลาง. สถาบันวิจัยเวียดนามส่วนกระจายเสียงต่างประเทศ. ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕. <http://vowworld.vn/th>
^๓ “ทัพฟ้าอียิว” ทดสอบระบบป้องกันขีปนาวุธ “ไอเอิร์น โดม” ตัวใหม่สำเร็จ. ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕. ผู้จัดการออนไลน์
^๔ สหรัฐมีมืออียิปต์ผลักดันข้อตกลงหยุดยิง. วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๕. www.bangkokbiznews.com